adwokat dr Piotr Sobański LL.M. (Uniwersytet Zielonogórski)
Materiały dydaktyczne dla studentów

Polskie regulacje prawne w latach 1921-1928 dotyczące umów międzynarodowych

Z dniem 1 czerwca 1921 r. weszła w życie ustawa z dnia 17 marca 1921 r. – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 1921.44.267), co nastąpiło w dniu 1 czerwca 1921 r. Art. 49 Konstytucji z 1921 r. brzmiał następująco:
„*Prezydent Rzeczypospolitej zawiera umowy z innemi państwami i podaje je do wiadomości Sejmu.*
Umowy handlowe i celne oraz umowy, które stale obciążają państwo pod względem finansowym, albo zawierają przepisy prawne, obowiązujące obywateli, albo też wprowadzają zmianę granic Państwa, a także przymierza - wymagają zgody Sejmu”.

W art. 114 Konstytucji został zawarty następujący zapis: „*Stosunek Państwa do Kościoła będzie określony na podstawie układu ze Stolicą Apostolską, który podlega ratyfikacji przez Sejm*”.

W Konstytucji nie zostało użyte pojęcie „*ratyfikacji*” w odniesieniu do wskazanej w art. 49 Konstytucji czynności wykonywanej przez Prezydenta. O ratyfikacji była mowa natomiast w art. 114 Konstytucji, w myśl którego ratyfikacja układu ze Stolicą Apostolską należała do kompetencji Sejmu.

W art. 49 zd. 1 Konstytucji została zawarta ogólna klauzula, zgodnie z którą Prezydent Rzeczypospolitej zawierał umowy z innymi państwami i podawał je do wiadomości Sejmu.

W ramach prawidłowego współdziałania władzy ustawodawczej i wykonawczej wprowadzono do Konstytucji konieczność uzyskania zgody Sejmu w odniesieniu do umów określonych w art. 49 zd. 2 Konstytucji. Były to: „*Umowy handlowe i celne oraz umowy, które stale obciążają państwo pod względem finansowym, albo zawierają przepisy prawne, obowiązujące obywateli, albo też wprowadzają zmianę granic Państwa, a także przymierza*”. Umowy te regulowały najważniejsze kwestie z punktu widzenia interesu Państwa Polskiego.

Należy mieć na uwadze, że od dnia 1 czerwca 1921 r. do dnia 14 grudnia 1922 r. nie był objęty urząd Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Określone w art. 49 Konstytucji funkcje Prezydenta sprawował w tym okresie Naczelnik Państwa. Podstawą prawną był art. 2 Ustawy przechodniej z dnia 18 maja 1921 r. do Ustawy Konstytucyjnej z dnia 17 marca 1921 r. w sprawie tymczasowej organizacji władzy zwierzchniej Rzeczypospolitej (Dz. U. 1921.44.268). Ustawa przechodnia z dnia 18 maja 1921 r. wygasła z dniem 11 grudnia 1922 r.

[źródła: **100 lat Polskiej Praktyki Traktatowej, Tom I, red. E. Borowska, J. Juchniewicz, J. Krawczyk-Grzesiowska, K. Jan Marciniak, Ministerstwo Spraw Zagranicznych Departament Prawno-Traktatowy; M. Zubik, O udolności stanowienia ustawy zasadniczej. Rozważania w stulecie Konstytucji marcowej, Przegląd Konstytucyjny 2/2021]**

[data ostatniej aktualizacji materiałów dla studentów: 16.10.2021]